
Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 1997/98:92 Ändringar i foderlagen, m.m. såvitt avser förslaget till ändring i 3 a § lagen (1985:295) om foder. Propositionen i övriga delar behandlades av utskottet våren 1998 (bet. 1997/98:JoU22, rskr. 1997/98:198). Genom riksdagens beslut utvidgades foderlagen, som dittills endast hade avsett foder till husdjur och andra djur som hålls i fångenskap, till att omfatta allt foder, med vissa undantag. Förslaget till ändring av 3 a § foderlagen innebär en teknisk föreskrift och förutsätter därför ett visst anmälningförfarande enligt EG-rätten. Utskottet föreslog mot den bakgrunden att behandlingen av lagförslaget i denna del och de tre motionsyrkanden som väckts med anledning därav skulle uppskjutas till riksmötet 1998/99. Anmälningförfarandet är nu avslutat.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändring av 3 a § foderlagen och avstyrker motionsyrkandena. Vidare erinrar utskottet om sitt uttalande våren 1998 om en nationell särlösning som gör det möjligt att fortsätta stödutfodringen av vilt och förutsätter att regeringen, till dess en sådan lösning har åstadkommits, följer det praktiska resultatet av slakterinäringens åtagande att ställa djurkroppar till de ideella organisationernas förfogande för stödutfodring.

Till betänkandet har fogats ett särskilt yttrande.

Propositionen

Regeringen (Jordbruksdepartementet) föreslår i proposition 1997/98:92 bl.a. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i 3 a § lagen (1985:295) om foder. Förslaget innebär ändring av en teknisk föreskrift och förutsätter därför ett visst anmälningförfarande enligt EG-rätten.

Lagrådet har avgett yttrande över lagförslaget.

Lagförslaget fogas som bilaga till detta betänkande.

Motionerna

1997/98:Jo43 av Maggi Mikaelsson (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen skall ompröva beslutet att undanta fisk från foderlagen.

1997/98:Jo44 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheter för dispens från bestämmelserna om kadaverhantering för utfodring av vilda djur, i första hand örnar,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att dispensföreskrifter bör tas i samråd med engagerade ideella organisationer och utformas så att framtida stödutfodring av örn inte försvåras.

Utskottet

Tidigare behandling

Våren 1998 behandlade utskottet proposition 1997/98:92 Ändringar i foderlagen m.m. (1997/98:JoU22, rskr. 1997/98:198). I propositionen föreslogs bl.a. ändringar i lagen (1985:295) om foder. Bakgrunden till regeringens förslag är att genom rådets direktiv 92/88/EEG av den 26 oktober 1992 om ändring av rådets direktiv 74/63/EEG om främmande ämnen och produkter i djurfoder infördes en bestämmelse som innebär att med djur skall avses även djur som lever i vilt tillstånd, men som stödutfodras. Dittills hade foderlagen endast avsett foder till husdjur och andra djur som hålls i fångenskap. Genom riksdagens beslut utvidgades foderlagen, som dittills endast hade avsett foder till husdjur och andra djur som hålls i fångenskap, till att omfatta allt foder, utom foder i enskilda hem avsett för sällskapsdjur och vissa andra djur. Ändringarna föreslogs träda i kraft den 1 juni 1998 med undantag för ändringen av 3 a § foderlagen som innebär ändring av en teknisk föreskrift och därför förutsätter ett visst anmälningförfarande enligt EG-rätten. Utskottet föreslog att behandlingen av detta lagförslag samt de tre motionsyrkanden som hade väckts med anledning av lagförslaget i denna del skulle uppskjutas till riksmötet 1998/99. Utskottet konstaterade att utformningen av 3 a § foderlagen bl.a. sammanhänger med möjligheten till nationella undantag från EG:s regelverk såvitt avser stödutfodring av vilt. Utskottet tillade att den föreslagna regleringen ytterligare kommer att försvåra den stödutfodring av vilt som sedan många år bedrivs i Sverige. Mot den bakgrunden föreslog utskottet ett tillkännagivande av innebörd att regeringen i det fortsatta arbetet försöker åstadkomma en nationell samlösning som gör det möjligt att fortsätta stödutfodring av vilt.

Den utfrågning som i anslutning till propositionen ägde rum med representanter för Jordbruksdepartementet, Jordbruksverket och Sveriges Ornitologiska Förening avsåg bl.a. vilka praktiska och rättsliga förut-

sättningar som föreligger i fråga om stödutfodring av utrotningshotade vilda djur.

Användning av självdöda djur m.m. som foder

Förslaget om ändring i 3 a § foderlagen innebär att som foder får inte användas djur, eller delar av sådana djur, som självdött eller som avlivats men inte slaktats upp och inte heller fodermjöl eller annan vara som framställts av sådana djur eller djurdelar. Detsamma gäller sjukligt förändrade delar av slaktade djur. Från förbudet undantas, förutom foder som utgörs av eller har framställts av fisk, foder avsett för utfodring av kräl- eller groddjur.

Som anförs i propositionen måste förslaget i den del det avser 3 a § foderlagen anmälas till kommissionen, varefter kommissionen och de andra medlemsländerna inom tre månader kan lämna reaktioner på förslaget i form av kommentarer och detaljerade utlåtanden. I det fall ett detaljerat yttrande lämnas, förlängs den period som måste förflyta innan föreskriften får antas med som huvudregel ytterligare tre månader. Utskottet har inhämtat att Kommerskollegium den 15 mars 1998 till kommissionen anmälde förslaget till ändring i foderlagen. I skrivelse den 15 oktober 1998 har Jordbruksdepartementet underrättat riksdagen att Kommerskollegium nyligen meddelade regeringen att några detaljerade yttranden eller kommentarer inte har inkommit med anledning av förslaget. Anmälningsförfarandet är därmed avslutat och utskottet återupptar på Jordbruksdepartementets begäran behandlingen av propositionen i denna del.

När det gäller de praktiska förutsättningarna för fortsatt stödutfodring av vilt har utskottet erfarit att Jordbruksverket har diskuterat frågan med slakterinäringen och berörda organisationer. Resultatet har blivit att näringen har åtagit sig att informera de lokala slakterierna att företrädare för organisationerna ges möjlighet att vid slakterierna hämta besiktigade djurkroppar och delar av djurkroppar för stödutfodring. I sammanhanget vill utskottet erinra om sitt uttalande våren 1998 (1997/98:JoU22) om stödutfodring av vilt. Utskottet förutsätter att regeringen följer det praktiska resultatet av slakterinäringens åtagande och vid behov vidtar de åtgärder som kan anses erforderliga.

Med det ovan anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till ändring av 3 a § foderlagen och avstyrker motion Jo44 (mp) yrkandena 5 och 6 i den mån motionsyrkandena inte kan anses tillgodosedda.

I anslutning till motion Jo43 (v) bör påpekas att fisk inte är generellt undantagen från foderlagen. Däremot gäller sedan den 1 januari 1994 inte det s.k. kadaverförbudet i 3 a § foderlagen beträffande fisk som används som foder eller foder som framställts av fisk. Motionen avstyrks i denna del (yrkande 1).

Hemställan

Utskottet hemställer

 beträffande *förslaget om ändring i 3 a § lagen (1985:295) om foder* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1997/98:Jo43 yrkande 1 och 1997/98:Jo44 yrkandena 5 och 6 antas förslaget till lag om ändring i lagen (1985:295) om foder, såvitt avser 3 a §.

Stockholm den 17 november 1998

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Dan Ericsson

I beslutet har deltagit: Dan Ericsson (kd), Sinikka Bohlin (s), Kaj Larsson (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gudrun Lindvall (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Michael Hagberg (s), Lars Lindblad (m) och Jonas Ringqvist (v).

Särskilt yttrande

Förslaget om ändring i 3 a § lagen (1985:295) om foder

Gudrun Lindvall (mp) anför:

Under riksmötet 1996/97 antogs en förändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur m.m. Effekten blev att vinterutfodring av rovfåglar, t.ex. havsörn, i princip gjorts omöjlig, och mycket få åtlar har lagts ut under den senaste vintern. De djurkroppar som lades ut tidigare skall numera transporteras till sanitetsanläggningen i Lidköping för besiktning och uppslaktning. Om kropparna klassas som lågriskavfall kan entusiaster därefter hämta dem för utläggning som vinterfoder. Jordbruksverket tycktes förvånat över att inga kroppar hade hämtats under vintern, men då har verket tydligen inte insett att vinterutfodringen sker ideellt och att bidrag till transportkostnaderna saknas. Det var helt enkelt inte möjligt för entusiaster från Gotland, Halland eller Sörmland att köra till Lidköping för att hämta uppslaktade kroppar. Det blev för dyrt.

De ändringar som föreslogs under våren 1998 av lagen (1985:295) om foder riskerade att spåda på eländet. I proposition 1997/98:92 Ändringar i foderlagen, m.m. föreslogs att Jordbruksverket inte får bevilja dispens från bestämmelserna om hur avfallet skall hanteras. Omöjligheten till vinterutfodring riskerade att permanentas.

Miljöpartiet de gröna uppmärksammade utskottet på problemet i samband med behandlingen av propositionen och fick till stånd en hearing med berörda parter. I det betänkande som följde, 1997/98:JoU22, anför utskottet:

”Utskottet vill emellertid redan nu tillägga att den föreslagna regleringen kommer att ytterligare försvåra den stödutfodring av vilt som sedan många år bedrivs i Sverige. Utskottet anser det angeläget att regeringen i det fortsatta arbetet försöker åstadkomma en nationell samlösning av vilt med utgångspunkt i ett mindre restriktivt regelverk än det som följer av tillämpliga EG-bestämmelser.” I en interpellationsdebatt mellan dåvarande jordbruksministern och mig framkom regeringens ambition att lösa problemet.

När nu ärendet återkommer för fortsatt behandling i miljö- och jordbruksutskottet, och då särskilt det yrkandet från Miljöpartiet de gröna som belyser frågan, kan jag med glädje konstatera att man funnit en fungerande lösning, som gör att vinterutfodringen i fortsättningen blir möjlig. Stödutfodringen av såväl örn som glada har gett positiva resultat och bedöms som nödvändig för att trygga arternas fortbestånd i landet.

Jag har därför inte yrkat bifall till mitt motionsyrkande men kommer naturligtvis att fortsätta att följa frågan. Min förhoppning är att jag inte behöver återkomma utan att allt nu fungerar obyråkratiskt för de ideella organisationer och individer som gör en så viktig naturvårdsinsats med stödutfodring.

Propositionens lagförslag

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1985:295) om foder

Härigenom föreskrivs att 3 a § lagen (1985:295) om foder¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Som foder till andra djur än pälsdjur får inte användas djur som självdött eller som avlivats men inte slaktats upp. Detsamma gäller delar av sådana djur och sjukligt förändrade delar av slaktade djur. Vad som sägs om foder gäller också fodermjöl och annan vara som framställts av sådana djur eller djurdelar.

Första stycket gäller inte fisk som används som foder eller foder som har framställts av fisk.

Om det finns särskilda skäl, får Jordbruksverket i det enskilda fallet medge undantag från första stycket när det gäller foder till djur i djurparker och liknande anläggningar.

Föreslagen lydelse

3 a §²

Som foder får inte användas

1. djur som självdött,
2. djur som avlivats, om de inte har slaktats upp och därefter veterinärbesiktigats,
3. delar av djur som avses i 1 eller 2,
4. sjukligt förändrade delar av slaktade djur, eller
5. fodermjöl eller annan vara som framställts av djur eller djurdelar som avses i 1–4.

Första stycket gäller inte fisk som används som foder eller foder som har framställts av fisk eller foder som är avsett för utfodring av kräddjur eller groddjur.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.
 2. Beslut om undantag som har meddelats med stöd av äldre bestämmelser får återkallas om beslutet är oförenligt med lagen i dess nya lydelse.

¹ Jfr rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (EGT L 109, 26.4.1983, s. 8, Celex 383L0189, ändrat senast genom kommissionens beslut 96/139/EG, EGT nr L 32, 10.2.1996, s. 31 (Celex 396D0139).

² Senaste lydelse 1992:1681 (jfr 1993:1646).